

Štúdium lokálnych anestetík

Časť: 187 Extraktcia 1-metyl-2-piperidínoetylesterov alkoxyfenylkarbámových kyselín z ľudskej plazmy polymérmi s odtlačkami molekúl a porovnanie s klasickou extrakciou tuhou fázou*

ČIŽMÁRIK J.², LACHOVÁ M.¹, LEHOTAY J.¹, SKAČÁNI I.¹

¹STU v Bratislave, Fakulta chemickej a potravinárskej technológie, Ústav analytickej chémie

²Univerzita Komenského Bratislava, Farmaceutická fakulta, Katedra farmaceutickej chémie

Došlo 23. března 2009/ Přijato 8. dubna 2009

SÚHRN

Štúdium lokálnych anestetík

Časť: 187 Extraktcia 1-metyl-2-piperidínoetylesterov alkoxyfenylkarbámových kyselín z ľudskej plazmy polymérmi s odtlačkami molekúl a porovnanie s klasickou extrakciou tuhou fázou

Zosyntetizovali sa polyméry s odtlačkami molekúl na extrakciu 1-metyl-2-piperidínoetylesterov 2-methoxyphenylkarbámovej kyseliny, ktorá sa použila ako templát. Pri syntéze sa použili funkčné monoméry akrylamid a kyselina metakrylová. Pripravené polyméry sa testovali ako sorbenty na extrakciu tuhou fázou (MISPE). Študovala sa ich kapacita a selektivita k derivátom 1-metyl-2-piperidínoetylesterov alkoxyfenylkarbámových kyselín, ktoré sú lokálne anestetiká. Zároveň rovnakou metódou sa pripravili polyméry bez použitia templátu, čím sa mohli zistíť nešpecifické interakcie medzi sorbentom a skúmanými látkami. Polymér pripravený pomocou metakrylovej kyseliny sa použil na predkoncentráciu 1-metyl-2-piperidínoetesteru 2-methoxyphenylkarbámovej kyseliny z ľudskej plazmy, do ktorej sa pridala uvedená látka (1 µg v 1 ml plazmy).

Kľúčové slová: estery alkoxyfenylkarbámových kyselín – HPLC – sorbenty s odtlačkami molekúl – extrakcia tuhou fázou

Čes. a slov. Farm., 2009; 58, 78–82

SUMMARY

Studies of local anesthetics

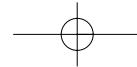
Part: 187 Extraction of 1-methyl-2-piperidinoethylesters of alkoxyphenylcarbamic acids from human plasma by imprinted polymers and its comparison with classic solid phase extraction

Molecularly imprinted polymers for 1-methyl-2-piperidinoethylester of 2-methoxyphenylcarbamic acid (template) have been synthesised. Acrylamide and methacrylic acids, respectively, were used as the functional monomers. Imprinted polymers were used as the sorbents for solid-phase extraction (MISPE). The capacity and selectivity of prepared imprinted polymers were investigated with the use of some derivatives of 1-methyl-2-piperidinoethylesters of alkoxyphenylcarbamic acids. The non-imprinted (blank) polymers were prepared by the same way without a template to study the non-specific interactions. The molecularly imprinted polymer prepared from methacrylic acid

*Časť: 186: Farm. Obzor 2009; 78.

Adresa pre korešpondenciu:

prof. RNDr. Jozef Čižmárik, PhD.
Katedra farmaceutickej chémie FaF UK
Odbojárov 10, 832 32 Bratislava, SR
e-mail: cizmarik@fpharm.uniba.sk

was used to preconcentrate 1-methyl-2-piperidinoethylester of 2-methoxyphenylcarbamic acid and its analogues from spiked human plasma (1 µg in 1 ml of plasma).

Key words: esters of alkoxyphenylcarbamic acids – HPLC – imprinted polymers – solid phase extraction

Čes. a slov. Farm., 2009; 58, 78–82

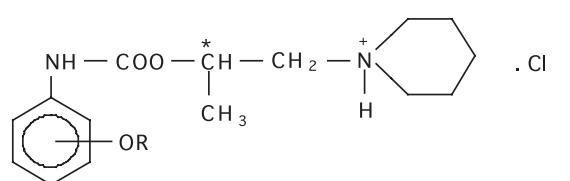
Má

Úvod

Alkoxy-substituted esters of phenylcarbamoyl acid belong to the group of potential analgesics with local anesthetic properties¹⁾. Some of them are extracted from human plasma, while others are extracted from polymers with imprinting cavities (MIP). Polymers with imprinting cavities belong to selective sorbents, because they have cavities with similar properties to the template molecule. Polymers with imprinting cavities can be prepared by polymerization^{3,4)}, polymerization in suspension^{5,6)}, precipitation polymerization^{7,8)}, or crosslinking polymerization⁹⁾. Polymers with imprinting cavities are stable in various solvents, thermally stable, and can be used in a wide range of temperatures¹⁰⁾. They can be used in such a state in laboratory temperature without losing their specific properties.

Properties and biological activity of the derivatives mentioned above are described in previous publications^{1,12,13)}.

The aim of this work was to study the sorption properties of polymers with imprinting cavities for 1-methyl-2-piperidinoethylester of 2-methoxyphenylcarbamic acid. The sorption capacity and selectivity of the prepared MIPs were determined. The template was 1-methyl-2-piperidinoethylester of 2-methoxyphenylcarbamic acid. The sorption capacity of the prepared polymers depends on the template position. Polymers with imprinting cavities are used for extraction and preconcentration of the target molecule from human serum. The solid-phase extraction of the target molecule from polymers with imprinting cavities is performed using a C18 column.

Obr. 1. Štruktúra študovaných látok
Templát: R = -CH₃ v polohe 2 (2-MPCA). Ďalšie študované látky: R = -CH₃ v polohe 4 (4-MPCA), R = -C₁₀H₂₁ v polohe 2 (2-DPCA) a R = -C₁₀H₂₁ v polohe 4 (4-DPCA)

In this work, the preparation of polymers with imprinting cavities was described. The polymers were prepared by polymerization of monomers with imprinting cavities. The monolith was then crosslinked to form micro-particles, which were used as sorbents in a column system.

Polymers without imprinting cavities (NIP) were prepared by the same method, but without the template molecule. The resulting monolith was then crosslinked to form micro-particles, which were used as sorbents in a column system. The polymers with imprinting cavities had higher sorption capacity than the NIP polymers.

The polymers with imprinting cavities were used for extraction and preconcentration of the target molecule from human serum. The solid-phase extraction of the target molecule from polymers with imprinting cavities was performed using a C18 column.

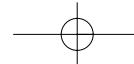
POKUSNÁ ČASŤ

Chemikálie

1-methyl-2-piperidinoethylesters of alkoxyphenylcarbamoyl acid were synthesized at the Department of Pharmaceutical Chemistry, Faculty of Pharmacy, UK in Bratislava according to the procedure described previously¹⁾. Acetonitrile, methanol, metacrylic acid, diethylamine, and ethylglycidylmethacrylate (EGDMA) were purchased from Merck, acrylamide, azobisisobutyronitrile (AIBN) from Fluka, and octanoic acid from Lachema. SPE columns Sep-Pak C18 were purchased from Waters.

HPLC analýza

In the work, the HP 1100 system (Hewlett-Packard, Germany), which contained a high-performance liquid chromatograph with a diode array detector (DAD), a three-way valve with a 50 µl loop, a computer equipped with ChemStation software for data processing, and a Separon SGX C18 (125 × 4 mm, 7 µm) column (Watrex, USA), was used. The chromatographic separation was performed using a mobile phase consisting of methanol, acetonitrile, and octanoic acid in a ratio of 80 : 20 : 0.1 v/v/v. The flow rate was 0.5 ml/min. Detection was carried out at 240 nm.

Príprava polymérov

Polyméry s odtlačkami molekúl sa pripravili metódou podľa Zhanga a spolupracovníkov¹⁴⁾. Zosyntetizovali sa dva polyméry na báze akrylamidu (MIP1) a metakrylovej kyseliny (MIP2), ktoré sa použili pri syntéze ako funkčné monoméry. Do reakčnej banky sa pridal monomér (1,8 mmol), templát 1-metyl-2-piperidinoylester 2-methoxyfenylkarbámovej kyseliny (0,3 mmol) a porogén acetonitril (3 ml). Potom sa pridal EGDMA (9 mmol) a iniciátor polymerácie AIBN (9 mg). Polymerácia sa uskutočnila pri 60 °C na vodnom kúpeli počas 24 hodín. Po vysušení a rozomletí polyméru sa polymér preosial cez sito s otvormi 40 µm, veľmi malé častice sa odstránilo flotáciou v acetóne a konečný produkt sa vysušil vo vákuu pri teplote 60 °C, čas sušenia bol 1 hodina. Templát z povrchu častic polyméru sa odstránil Soxhletovým extrakčným zariadením, extrakcia sa uskutočnila zmesou metanolu a kyseliny octovej (9:1, v/v) objemom 70 ml až dovtedy, kým v extrakte sa už nenachádzal templát. Rovnaký postup sa použil aj na prípravu kontrolného polyméru bez odtlačkou molekúl templátu (NIP) s tým rozdielom, že pri polymerácii sa nepridával templát do polymerizačnej zmesi.

Zhodnotenie sorpčných vlastností MIP a NIP

Na naplnenie malej kolónky (objem 3 ml) z polypropylénu sa použilo 100 mg polyméru. Sorpčná kapacita kolónky sa merala v metanole, acetonitrile a vo vode. Pred nadávkovaním roztoru esteru 4-methoxyfenylkarbámovej kyseliny (2-MPCA), ktorý sa použil ako templát pri príprave polyméru, sa polymér v kolóne premýl 5 ml metanolu a potom sa nadávkoval roztok 2-MPCA (alebo inej látky, pre ktorú sa zisťovala kapacita kolónky).

Tab 1. Sorpčné kapacity pripravených polymérov pre 2-MPCA (templát) v rôznych rozpúšťadlách (RSD = ± 5–14 %, n = 3)

rozpušťadlo	Sorpčná kapacita (µg 2-MPCA/100 mg polyméru)					
	MIP1	NIP1	SBC*	MIP2	NIP2	SBC?
acetonitril	0,6	0,6	0	164	11,0	153
metanol	0,5	0,5	0	29,6	8,5	21,1
voda	> 200	> 200		> 200	> 200	

*Špecifická sorpčná kapacita sa vypočítala odčítaním množstva látky sorbovaného na NIP od množstva látky sorbovaného na MIP.

2-MPCA sa postupne dávkoval do kolónky dovtedy, kým v eluáte sa nezistila prítomnosť 2-MPCA, čo indikovalo, že polymér už nie je schopný sorbovať ďalšie množstvo. Eluát sa zachytával vo forme 1 ml frakcií a každá frakcia sa analyzovala metódou HPLC. Koncentrácia 2-MPCA v acetonitrile a metanole bola 20 µg/ml.

Rovnakým spôsobom ako v prípade templátu sa zisťovala sorpčná kapacita kolónky pre štruktúrne podobné látky – ester 2-decyloxyfenylkarbámovej kyseliny (2-DPCA) a 4-methoxyfenylkarbámovej kyseliny (4-MPCA). Koncentrácia roztokov 4-MPCA a 2-DPCA bola 20 µg/ml.

Pracovný postup pri extrakcii

Do polypropylénovej kolónky sa dalo 100 mg polymérov MIP2 alebo NIP2. Na porovnanie selektivity extrakcie sa použila C18 kolónka pre extrakciu tuhou fázou (SPE). Kolónky sa najprv premyli 5 ml metanolom potom 5 ml acetonitrilu a nakoniec 5 ml vody. Potom sa do každej kolónky nadávkovalo 5 ml ľudskej plazmy s prídavkom štandardu. Koncentrácia študovaných analytov (2-MPCA, 4-MPCA, 2-DPCA a 4-DPCA) v plazme bola 1 µg/ml. Potom sa kolónky premyli 2 ml vody a vysušili sa. Suchý sorbent v kolónke sa premýl 1 ml acetonitrilu a opäť sa vysušil. Analyty sa desorbovali z kolónky 2 ml zmesi metanol-kyselina octová (95 : 5, v/v). Eluát sa vakuovo odparil do sucha a rozpustil sa v 0,5 ml metanolu. Týmto postupom pridané analyty do séra sa môžu skonzentrovať 10x, čím sa zniží hodnota medze stanovenia tiež 10x. Extrakty sa prefiltrovali nylónovým mikrofiltrom (0,45 µm) a dávkovali sa do chromatografickej kolónky.

VÝSLEDKY A DISKUSIA

Sorpčná kapacita pripravených polymérov

Sorpčná kapacita kolón naplnených MIP sa merala v rôznych rozpúšťadlach: v metanole, v acetonitrile a vo vode. Pred použitím sa kolónky prepláchli metanolom a potom sa dávkoval roztok analytu. Rovnaký postup sa použil aj pre kolónky naplnené s NIP. Sorpčné kapacity jednotlivých kolóniek pre templát sú uvedené v tabuľke 1. Špecifická sorpčná kapacita sa vypočítala z rozdielu sorpčných kapacít MIP a príslušného NIP.

Z tabuľky 1 je zrejmé, že najlepšia špecifická sorpčná kapacita pre 2-MPCA (templát) sa dosiahla v prípade MIP2 v acetonitrile, ktorý sa použil ako porogén pri polymerizácii. Kavity v polymére sa vytvárali v prostredí acetonitrilu a ich rozmer je súvisia s rozmermi solvatovaných molekúl 2-MPCA práve v tomto prostredí. Možno predpokladať, že z tohto dôvodu sa dosiahla najvyššia špecifická sorpcia v acetonitrile. V prostredí metanolu je hodnota špecifickej sorpcie oveľa menšia, nakoľko solvatácia molekúl v tomto rozpúšťadle je iná a tým i rozmeri solvatovaných molekúl budú rozdielne. Vysoká sorpčná kapacita 2-MPCA na MIP2 vo vodnom prostredí indikuje mož-

nosť aj iných sorpčných mechanizmov, ktoré nie sú špecifické. V prípade MIP1 sa nedosiahla žiadna špecifická sorpcia 2-MPCA čo naznačuje, že i zloženie polyméru má podstatný vplyv na sorpčné mechanizmy. Podobne ako v predchádzajúcim prípade sa dosiahla vysoká sorpčná kapacita vo vode (ale nie špecifická), čo umožňuje použiť vodu ako extrakčné médium a následnou sorpciou na uvedených polyméroch zachytiť skúmané analyty, ktoré potom možno vymyť z kolónky metanolom.

Selektivita MIP

V ďalšej časti práce sa sledovala len selektivita MIP2, ktorá sa testovala pomocou dvoch štruktúrne podobných látok zo skupiny esterov alkoxyfenylkarbámových kyselín s rozdielnou dĺžkou refazca a polohou alkoxykskupiny na benzénovom jadre. Vplyv dĺžky alkoxykskupiny na selektivitu MIP2 sa skúmal na základe špecifickej sorpčnej kapacity 1-metyl-2-piperidinoylesteru 2-decyloxyfenylkarbámovej kyseliny (2-DPCA). Vplyv polohy alkoxykskupiny sa sledoval skúmaním sorpčných vlastností 1-metyl-2-piperidinoylesteru 4-metoxifenylkarbámovej kyseliny (4-MPCA). Polymér MIP2 sa najprv premýl metanolom a acetonitrilom a potom sa postupne dávkoval roztok skúmaného analytu do kolónky. Sorpčná kapacita MIP2 sa porovnávala so sorpčnou kapacitou NIP2, aby sa zistila špecifická sorpčná kapacita pre skúmané analyty. Výsledky meraní sú uvádzajú v tabuľke 2.

Výsledky uvedené v tabuľke 2 dokumentujú najväčšiu

Tab. 2. Sorpčné kapacity pripravených polymérov pre dané látky v acetonitrile (RSD = $\pm 4\text{--}10\%$, $n = 3$)

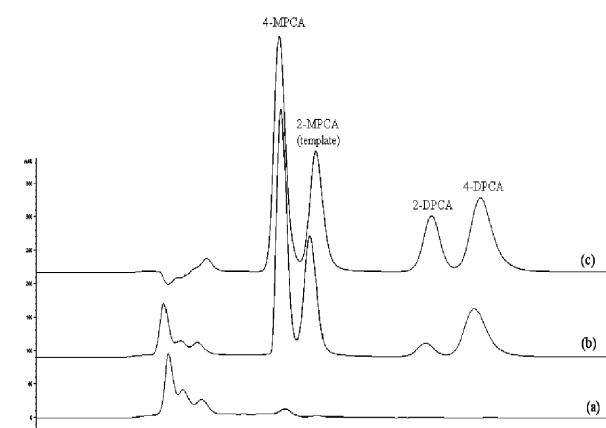
analyt	MIP2	NIP2	SBC*
2-MPCA (templát)	164	11,0	153
4-MPCA	158	11,5	146
2-DPCA	121	10,8	110

*Špecifická sorpčná kapacita sa vypočítala odčítaním množstva látky sorbovaného na NIP od množstva látky sorbovaného na MIP.

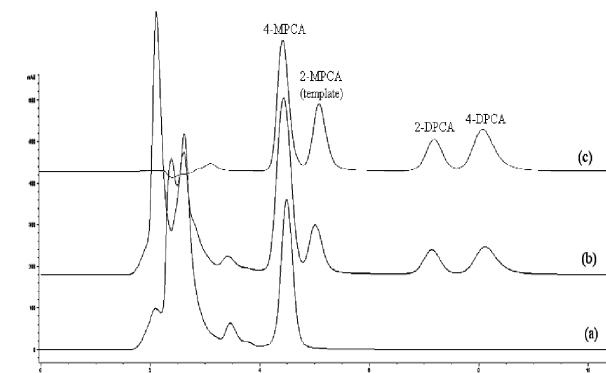
sorpčnú kapacitu pre 2-MPCA, čo sa očakávalo, nakoľko táto látka sa použila ako templát pri príprave MIP2. Hodnota špecifickej sorpčnej kapacity pre 4-MPCA bola približne rovnaká ako pre templát. Tieto látky sú veľmi štruktúrne podobné, rozdiel je len v polohe alkoxykskupiny na benzénovom jadre. Na druhej strane hodnota špecifickej sorpčnej kapacity bola menšia pre 2-DPCA ako pre 2-MPCA, čo je zrejme spôsobené dĺžkou alkoxykskupiny na benzénovom jadre. Z uvedeného vyplýva, že sorpčná kapacita súvisí viacej s rozmermi alkoxykskupiny (metoxykskupina je oveľa kratšia ako decyloxykskupina) ako s jej polohou, čo dokazuje dôležitosť predovšetkým sterickej interakcií.

Analýza vzorky ľudskej plazmy

Do vzorky ľudskej plazmy sa pridali 2-MPCA, 4-MPCA, 2-DPCA a 4-DPCA, koncentrácia každej lát-

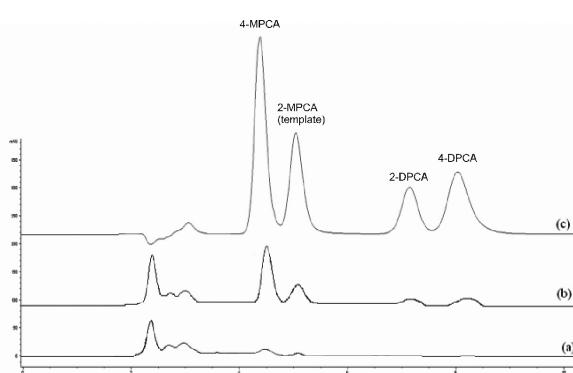

Obr. 2. Chromatografické záznamy vzorky ľudskej plazmy bez pridania študovaných látok po SPE na MIP2 (a), vzorky ĥudskej plazmy po pridaní študovaných látok ($1 \mu\text{g}/\text{ml}$) po SPE na MIP2 (b), zmes štandardov (metanolický roztok, $10 \mu\text{g}/\text{ml}$ každého analytu) (c)
Kolóna: Separon SGX C18. Mobilná fáza: metanol/acetonitril/kyselina octová/dietylamin ($80/20/0.1/0.1, \text{v/v/v/v}$), izokratická elúcia. Prietok $0.5 \text{ ml}/\text{min}$. Detekcia DAD, 240 nm. Dávkovaný objem $50 \mu\text{l}$.

Obr. 3. Chromatografické záznamy vzorky ĥudskej plazmy bez pridania študovaných látok po SPE na sorbente typu C18 (a), vzorky ĥudskej plazmy po pridaní študovaných látok ($1 \mu\text{g}/\text{ml}$) po SPE na MIP2 (b), zmes štandardov (metanolický roztok, $10 \mu\text{g}/\text{ml}$ každého analytu) (c)
Kolóna: Separon SGX C18. Mobilná fáza: metanol/acetonitril/kyselina octová/dietylamin ($80/20/0.1/0.1, \text{v/v/v/v}$), izokratická elúcia. Prietok $0.5 \text{ ml}/\text{min}$. Detekcia DAD, 240 nm. Dávkovaný objem $50 \mu\text{l}$.

ky v plazme bola $1 \mu\text{g}/\text{ml}$. Na prípravu vzorky k analýze sa pripravili kolónky C18, MIP2 a NIP2, čo umožnilo porovnanie špecifickej sorpcie uvedených látok v rôznych kolónkach. Kolónka typu C18 patrí medzi najbežnejšie kolónky používané na predkoncentráciu a odstraňovanie možných interferujúcich látok pri chromatografickej separácii, nevýhodou tejto predkolónky je malá selektivita. Kolónky sa najprv premýli metanolom, acetonitrilom a vodou, potom sa nadávkovala vzorka ĥudskej plazmy. Po nadávkovaní vzorky sa premýli kolónky deionizovanou vodou, a sorbované látky sa vytiesnili zmesou 0.5 ml metanolu a kyseliny octovej

Obr. 4. Chromatografické záznamy vzorky ľudskej plazmy bez pridania študovaných látok po SPE na NIP2 (a), vzorky ľudskej plazmy po pridaní študovaných látok (1 µg/ml) po SPE na MIP2 (b), zmes štandardov (metanolický roztok, 10 µg/ml každého analytu) (c)

Kolóna: Separon SGX C18. Mobilná fáza: metanol / acetonitril / kyselina octová / dietylamin (80/20/0.1/0.1, v/v/v/v), izokratická elúcia. Prietok 0,5 ml/min. Detekcia DAD, 240 nm. Dávkovaný objem 50 µl.

(95 : 5, v/v). Eluát sa vákuovo odparil do sucha, odparok sa rozpustil v 0,5 ml metanolu a roztok sa dávkoval do chromatografickej kolóny typu C18. Chromatografické záznamy vzoriek ľudskej plazmy bez prídavku a s prídavkom skúmaných látok použitím kolóniek C18, MIP2 a NIP2 sa uvádzajú na obrázkoch 2, 3 a 4. Účinnosť extrakcie uvedených látok zo vzorky ľudskej plazmy pre každú kolónku sa uvádzajú v percentách v tabuľke 3.

Tab. 3. Účinnosť extrakcie daných látok zo vzorky ľudskej plazmy pomocou pripravených polymérov v % (RSD = ± 5–8 %)

	Analyt			
	2-MPCA (templát)	4-MPCA	2-DPCA	4-DPCA
MIP2	97,1	94,7	27,6	75,4
C18	77,0	*	68,7	71,4
NIP2	17,7	20,9	10,0	10,1

* interferencia s neznámou látkou z plazmy

Z porovnania jednotlivých chromatografických záznamov vyplýva, že najlepšie sú odstranéne interferujúce zložky pri použití kolónky MIP2. Na chromatografickom zázname vzorky ľudskej plazmy po použití SPE C18 (obr. 3a) je vidieť interferujúci pík neznámej látky, s rovnakým elučným časom ako 4-MPCA, čo dokumentuje, že táto látka pri použití C18 kolónky nemôže sa stanoviť. V prípade použitia kolónky MIP2 (obr. 2a) nedochádza k interferencii neznámej látky s 4-MPCA nakoľko táto látka je odstranená. Ak sa použije kolónka NIP2, účin-

nosť extrakcie je nižšia ako pri MIP2 i keď nedochádza k interferencii neznámej látky s 4-MPCA (obr. 4).

Účinnosť extrakcie templátu (2-MPCA) u štruktúrne podobnej látky 4-MPCA (rozdiel je len v polohe metoxyskupiny) pomocou MIP2 je viac ako 90 %. Účinnosť extrakcie pre látky s decyloxyksupinou (2-DPCA a 4-DPCA) je nižšia, čo je zrejme spôsobené väčším objemom molekúl. Porovnanie účinnosti extrakcie jednotlivých kolóniek jednoznačne dokumentuje, že najlepšia účinnosť sa dosiahla na sorbente MIP2 (tab. 3).

Imprintované polyméry s odtlačkami molekúl sa môžu úspešne použiť na selektívnu extrakciu tuhou fázou. Selektivita a kapacita závisí od výberu funkčného monomeru, porogénu (rozpušťadlo, v ktorom sa uskutočňuje polymerácia) a templátu (spravidla analyt, ktorý sa stanovuje vo vzorke). Na základe dosiahnutých výsledkov možno konštatovať, že rozhodujúcim interakčným mechanizmom boli stérické efekty, čo sa potvrdilo závislosťou špecifickej sorpčnej kapacity od objemu molekúl. Imprintované polyméry s odtlačkami molekúl možno úspešne použiť na selektívnu extrakciu tuhou fázou látok z biologických vzoriek, čo je v porovnaní s klasickou extrakciou na tuhej fáze typu C18 oveľa výhodnejšie.

Táto práca vznikla vďaka finančnej podpore Grantovej agentúry Slovenskej republiky (grant 1/0058/08), APVV projekt No. 20-035-205 a VEGA projekt č. 1/4291/07.

LITERATÚRA

- Pokorná, M., Čižmárik, J., Sedláčová, E., Račanská, E.: Čes. a slov. Farm., 1999; 45, 80–86.
- Caro, E., Marcé, RM., Borrull, F., Cormack, PAG., Sherrington, D. C.: Trac – Trends Anal. Chem., 2006; 25, 143–154.
- Sun, Z., Schüssler, W., Sengl, M., Niessner, R., Knopp, D.: Anal. Chim. Acta, 2008; 620, 73–81.
- Yavuz, H., Karakoc, V., Türkmen, D., Say, R., Denizli, A.: Int. J. Biol. Macromol., 2007; 41, 8–15.
- Shi, X., Wu, A., Zheng, S., Li, R., Zhang, D.: J. Chromatogr. B., 2007; 850, 24–30.
- Peréz-Moral, N., Mayes, AG.: Biosens. Bioelectron., 2006; 21, 1798–1803.
- Tasselli, F., Donato, L., Drioli, E. J.: J. Membr. Sci., 2008; 320, 167–172.
- Turiel, E., Martín-Esteban, A., Tadeo, J. L.: J. Chromatogr. A., 2007; 1172, 97–104.
- Haginaka, J., Tabo, H., Kagawa, C.: J. Pharm. Biomed. Analysis, 2008; 46, 877–881.
- Fischer, L., Muller, R., Ekberg, B., Mosbach, K.: J. Am. Chem. Soc., 1991; 113, 9358–9360.
- Pichon, V.: J Chromatogr. A., 2007; 1152, 41–53.
- Ďungelová, J., Lehota, J., Hroboňová, K., Čižmárik, J., Armstrong, D. W.: J. Liq. Chromatogr., 2002; 25, 299–312.
- Rojkovičová, T., Hroboňová, K., Lehota, J., Čižmárik, J.: Pharmazie, 2003; 58, 108–110.
- Zhang, T., Liu, F., Chen, W., Wang, J., Li, K.: Anal. Chim. Acta., 2001; 450, 53–61.